

Posudek vedoucí DP na diplomovou práci

Bc. Nicole Kolbach

Portugalská identita a azořanství v díle Joãa de Mela

Diplomantka si za předmět své práce zvolila jednoho z výrazných portugalských spisovatelů současnosti, původem z nejzápadnější výspy Portugalska a zároveň Evropy – Azorských ostrovů uprostřed Atlantského oceánu. Její prvotní dosud neurčitou představou bylo na konkrétním textovém materiálu potvrdit či vyvrátit tezi, že zevnitř vnímané azořanství představuje jakousi krajní podobu portugalské identity, jejíž rozličné vyjádření v literatuře od romantismu po modernismus jsme se snažili vysledovat v rámci semináře (počet azorských rodáků mezi významnými tvůrci portugalské kultury byl ostatně už v oné době pozoruhodný).

João de Melo nebyl dosud přeložen do češtiny ani se, pokud je mi známo, nestal námětem diplomové práce na českých univerzitách. Jde tedy o první souhrnné představení spisovatelovy tvorby u nás a v tomto ohledu je diplomantčin počín rozhodně záslužný. Škoda jen, že interpretaci jeho rozhodně neprvoplánového díla opřela takřka výlučně o vlastní četbu v originále bez pomoci speciálně jemu věnované sekundární literatury: ta by jí byla umožnila výrazněji se povznést nad primární popisnost analýzy.

Neméně sebevražedné pro výsledek bylo, že diplomantka v průběhu psaní vůbec nekonzultovala a zbavila se tak možnosti průběžně operativně reagovat na připomínky vedoucí práce. Osobní důvody, pro něž k tomu došlo, lze lidsky pochopit, bohužel k nim však nelze přihlídnout při hodnocení. Je to škoda tím větší, že řada drobných pochybení se dala na místě opravit či opomenuté vysvětlující pasáže bez větší námahy doplnit, jiné věci šlo zase při diplomantčině inteligenci po prvním upozornění řešit systémově.

Nicole Kolbach bohužel zůstala daleko za svými možnostmi a mimo jiné z časových důvodů se zastavila dávno před vrcholem. Vzdor tomu jsem přesvědčena, že při vynaložení relativně malého úsilí mohla výsledná podoba vypadat podstatně jinak. Už třeba odstranění ortograficky rušivých prvků by usnadnilo přímý pohled na množství objektivně odvedené práce při sběru textového materiálu, „druhé oko“ by zpřesnilo překlady vybraných pasáží, jejichž úroveň je v absolutním srovnání s běžnou první verzí vysoká, poněkud hůře však

obstojí v komparaci s průměrnou konečnou podobou po pravidelných konzultacích v průběhu psaní, přičemž právě ta pak figuruje ve výsledné podobě obhájených diplomových prací.

Závěrečný chvat a autorčino celkové vyčerpání se nejmarkantněji projevily v pochybení nejnáze odstranitelném, totiž v chybějící paginaci jinak – v rámci naznačených limitů – logicky rozčleněné práce. Ta sestává z pěti dále členěných kapitol, úvodu a závěru. Vychází ze stručné charakteristiky geograficko-historických daností azorského souostroví (1. kap.), v 2. kap. neméně stručně charakterizuje azořanství a proměny jeho pojetí od 19. stol. výše včetně vnímání azorské literatury buď autonomně, nebo jako součásti literatury portugalské. 3. kap. (s. 21–33) nejprve krátce nastíní autorův život v kontextu doby a poté úže představí jeho žánrově rozříděnou literární tvorbu. Nejdlejší a podle všeho stěžejní je kapitola čtvrtá (34–53), která se snaží pojmenovat nosné rysy Melova díla. Krátká 5. kap. má do značné míry shrnující ráz a jako jistý vrchol těsně před závěrem nepůsobí příliš přesvědčivě. Vztah periferie a centra, který se zde nově nastoluje, postrádá ukotvení základními souřadnicemi: je tu centrem Portugalsko? To by zasluhovalo rozvedení, jde o centrum notně decentralizované. Osobně postrádám možné zúročení kurzu o portugalské identitě, myslím, že ve světle leckterého závěru, k němuž jsme společně dospěli, se dala nuancovaněji promyslet i zkoumaná azorská problematika (např. úloha absence či *saudade*).

Jako celek působí předložená práce dojmem jakési nedopovězenosti spíše než nedotaženosti, má v jistém ohledu rysy velkorysého náčrtu, jehož autor nemusí věci, které zná, sám sobě dovysvětlovat. Potíž je v tom, že akademická práce právě to činit musí, protože se potenciálně obrací k profesionální obci, která přesahuje úzký okruh toho kterého oboru. Tak třeba výčet významných Azořanů mezi portugalskými literáty hned v úvodu působí na neportugalistu jako nicneříkající snůška jmen (v níž ani nepostřehne chybu ve jméně Natálie Correiové), a přitom by stačilo doplnit vnitřní vysvětlivkou, zda jde o filosofa, básníka, ev. vůdčího ducha literárního směru, případně uvést alespoň století, když ne životopisná data, aby se logika argumentace vyjasnila i pro poučeného laika. Takových případů je bezpočet, „azorskou dobytkařskou filou“ a „senzalou“ počínaje a „písněmi o milém“ či „Fradikem Mendesem“ konče – obdobný alespoň minimalistický žánrový výměr a chronologické zasazení by vlastně zasluhovalo každé nové jméno (např. kronikář Gaspar Frutuoso) či na reálie vázaný pojem (Karafiátová revoluce, podubnová literatura aj.).

Práce je formulována kultivovaně, a přece na první pohled padnou do oka obtížně přijatelné chyby v češtině, které výsledný dojem nepříjemně kazí. Čtenář naneštěstí neví – a ani ho

nemusí zajímat –, že autorka píše cizím jazykem, protože do maturity žila a studovala na Slovensku. S tímto vědomím se přece jen o něco snáze přeneseme přes pravopisné chyby těžko přijatelné pro české oko (*iluzy, Krištof*); nesprávné skloňování, které především do tvarů portugalských jmen vnáší zmatek (*Velho, Velhy; Machado, Machady; Melo, Mely; Caminha, Caminhi*), ale skřípe i jinde (na carském *dvoru* v *Petrohradu; Antóniovi Lobovi Antunesovi*); soustavnou záměnu jmenného tvaru slovesa adjektivem; nedodržení shody podmětu s přísudkem (léta *přinesly*); výrazy vybočující ze stylové roviny (*jestli* místo vhodnějšího *zda; nahlídnut*); významové konfuze (*duchovní stav / stav ducha; správný / správní; vytýčit si za cíl / vytknout si za cíl, vytyčit si cíl*); a snad i přejímku *kosmovize*.

K opravě valné většiny takovýchto pochybení by bylo stačilo, aby text jednou přečetl rodilý mluvčí – takto bohužel zůstanou jako nepominutelná vada nejen na kráse, která významně ovlivňuje vztah ke sdělení předávanému touto formou.

Vzdor uvedeným výhradám se domnívám, že předložená práce v zásadě vyhověla požadavkům kladeným na diplomovou práci navazujícího magisterského studia, a navrhuji hodnocení v rozpětí velmi dobře – dobře v závislosti na výsledku obhajoby.

V Praze 1. září 2015

PhDr. Vlasta Dufková, Ph. D.